

ב"ה טוב טעם ודעת למדני (טסוד"ל) כי במצוות האמנותי – תהלים ק"ט, שם: טעמי המקרא והתורה שבעל-פה, התש"ס – התשפ"א; תמצית ההשערות: אתגת, סלוק = סוף-פסוק (נקראים קיסרים ותפקידים) – להגביל, מונח – רבוי; מהפך פשטא – מוציא מפשט; מרכא = מאריך, רבוי; דרגא – מצרף; תביר – מחלק, ממעט; לא ממש; טפאא = טרוא – שנוי משמעות, רבוי מתפשט; מרכא טפאא – קב"ש שעשויה לגדול; יתור לרבות, מכל מקום; דרגא תביר טפאא – קבוצה עם הלכה שוה לפרטיה; מרכא תביר טפאא – קבוצה עם הלכה לא שוה לפרטיה; תביר מרכא טפאא – קבוצה שההלכה הלה רק על חלק מפרטיה; מקר-בד"כ בורר לימוד אחד מרב אפשרויות; פסק 1 – סדור שנחלק, השלם והחלק נדרשים; זרקא סגול – מסיף מהענין על הענין או גורע ממנו; פשטא – פשוט, 1; זקר-קטן – 2; זקר-גדול – 3; רביע – 4; מונח רביע – לפחות 4; ... זקר-קטן ... זקר-קטן בחצי פסוק – היקש; השלישיה: קדמא – סדר קדימות; אולא = גרש = גרשי"ם – יוצא מהענין; קדמא ואולא – מלמד, רמז לכלל ופרט, רבוי מיעוט) דרוש בפסוק כבעין חלק מ"ג מידות דר' ישמעאל; תלישא-קטנה = תרסא – דרוש בפסוק שעור, מחיצה, עקירה, שגגה = שכחה; תלישא-גדולה = תלישא – דרוש בפסוק ולפניו שעור מחיצה עקירה שגגה = שכחה; פור – דרוש מהפסוק רעיון לנושא אחר בהלכה:

1.1 במדבר פינחס כה,י (התשפ"א)

ס במדבר פינחס כז,יב: וַיֹּאמֶר ה' אֶל-מֹשֶׁה עֲלֵה אֶל-הַר הָעֵבְרִים הַזֶּה וְרֵאֵה אֶת-הָאָרֶץ אֲשֶׁר נָתַתִּי לִבְנֵי יִשְׂרָאֵל:

במדבר פינחס כז,יג: וַרְאִיתָהּ אֲתָהּ וְנֹאסַפְתָּ אֶל-עַמּוּד נִסְ-אֲתָתָהּ כַּאֲשֶׁר נֹאסַף אֶהְרֹן אָחִיד:

במדבר פינחס כז,יד: כַּאֲשֶׁר מְרִיתֶם פִּי בַמִּדְבָּר-צֶן בְּמִרְיַת הָעֵדָה לְהַקְדִּישֵׁנִי בַמִּים לְעֵינֵיהֶם

הם מִי־מְרִיבֵת קֹדֶשׁ מִדְּבַר-צֶן: פ

[ספורי זוטא] (במ' פ' כז,יב) ... גדולה ראייה שני' במשה מראייה שני' באברהם באברהם מהוא אומ' (בר' לך יג יז) קום התהלך בארץ לארצה וקרבתה פי לך אתגונה: אבל במשה הוא אומ' עלה ... וראה: אשר נתתי לבני ישראל, מלמד שהראה לו הקדוש ברוך הוא תחומי כל שבט ושבת זה חלקו של יהודה וזה חלקו של בנימין זו ארץ אפרים וזו ארץ מנשה:

(במ' פ' כז,יב) אשר נתתי – מרכא טפאא בתפקיד כעין קבוצת פרטים העשויה להתרחב והפרטים מאופיינים מרבוי ההגבלות המרומז בתבנית הטעמים לבני ישראל – מרכא סלוק שהם גבולות כל שבט בארץ כנען היא ארץ ישראל משעת ההתנחלות.

במדבר פינחס כז,יג: וַרְאִיתָהּ אֲתָהּ וְנֹאסַפְתָּ אֶל-עַמּוּד נִסְ-אֲתָתָהּ כַּאֲשֶׁר נֹאסַף אֶהְרֹן אָחִיד:

[רש"י] (במ' פ' כז,יג) כַּאֲשֶׁר נֹאסַף אֶהְרֹן אָחִיד – מכאן שנתאוה" משה למיתתו של אהרן. דבר אחר אין אתה טוב" ממנו, (דב' הא' לב,גא) על אשר לא-קדשתם אותי בתוך בני ישראל: הא אם קדשתם אותי עדיין לא הגיע זמנכם להפטר. בכל מקום שכתב מיתתם כתב סרחונם, לפי שנגזרה גזרה על דור המדבר למות במדבר בעון שלא האמינו, לכך בקש משה שיכתב סרחונו, שלא יאמרו אף הוא מן הממרים היה. משל לשתי נשים שלוקות בבית דין אחת קלקלה ואחת אכלה פגל שביעית וכו', אף כאן בכל מקום שהזכיר מיתתן הזכיר סרחונם, להודיע שלא היתה בהם אלא זו בלבד:

(דב' הא' לב,גא) על אשר מעלתם פי בתוך בני ישראל לא-קדשתם אותי בתוך בני ישראל: (במ' פ' כה,יד) ושם איש ישראל המפה – תרסא קדמא ואולא רביע, ראה הסבר של (במ' פ' כז,יד) אשר הבה את-המדגנית זמרי בן-סלוא נשיא בית-אב לשמעוני: [בבלי סנהדרין פא,ב] [משנה סנה' פ"ט,מ"ו]. הגונב את הקסוה, והמקלל בקוסם, והבועל ארמית - קנאין פוגעין בו. הם מעין חילול שם שמים

(דב' הא' לב,גא) על אשר מעלתם פי – תרסא קדמא ואולא רביע, ראה הסבר של (במ' פ' כז,יד)

הסבר תבנית הטעמים של (במ' פ' כז,יד) כַּאֲשֶׁר מְרִיתֶם פִּי בַמִּדְבָּר-צֶן – תרסא קדמא ואולא רביע, תרסא בתפקיד כעין שגגה (כעין מחיצה של העלם ידיעה או היסח דעת), קדמא ואולא בתפקיד כעין כלל כלשהו, ראה רמב"ם להלן כלל בחילול השם, רביע בתפקיד ארבעה דברים.

נתחיל מפ' [רש"י] (במ' פ' כז,יג) משל לשתי נשים שלוקות בבית דין אחת קלקלה ואחת אכלה פגל שביעית. בגלל העונש שבמשל זה מתאים ל- (כז,יד). רש"י מצטט את [בבלי יומא פו,ב]. נעבור לאחור ל-[בבלי יומא פו,א] ד"ה היכי דמי חילול השם? אמר רב: כגון אנא. אי שקילנא בישרא מטבחה ולא יהיבנא דמי לאלתר. ...

רבי יוחנן אמר: כגון אנא דמסגינא ארבע אמות בלא תורה ובלא תפילין. יצחק דבי רבי ינאי אמר: כל שחבירי מתביישין מחמת שמועתו (היינו חילול השם) מסורת הש"ס: [היכי דמי] אמר רב נחמן בר יצחק: כגון דקא אמרי אינשי שרא ליה מריה לפלניא. אביי אמר: כדתניא, (דב' וא' ו,ה) וְאֶהְבֶּתְ אֶת ה' אֱלֹהֶיךָ - שיהא שם שמים מתאהב על ידך, שיהא קורא ושונה ומשמש תלמידי חכמים, ויהא משאו ומתנו בנחת עם הבריות, מה הבריות אומרות עליו - אשרי אביו שלמדו תורה, אשרי רבו שלמדו תורה. אוי להם לבריות שלא למדו תורה, פלוני שלמדו תורה - ראו כמה נאים דרכיו, כמה מתוקנים מעשיו, עליו הכתוב אומר (ישעיהו ג,ט) וַיֹּאמֶר לִי עֲבַד-אֲתָתָהּ יִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר-בְּךָ אֲתַפָּאֵר. אבל מי שקורא ושונה ומשמש תלמידי חכמים ואין משאו ומתנו באמונה, ואין דבורו בנחת עם הבריות, מה הבריות אומרות עליו - אוי לו לפלוני שלמד תורה, אוי לו לאביו שלמדו תורה, אוי לו לרבו שלמדו תורה, פלוני שלמד תורה - ראו כמה מקולקלין מעשיו וכמה מכוערין דרכיו! ועליו הכתוב אומר (יחזקאל לו,ט) בְּאֶמְרֵךָ לָהֶם עִם-ה' אֱלֹהֵי וּמֵאֲרָצוֹ יֵצְאוּ: הפסוק המלא מלמד על חילול השם (יחזקאל לו,ט) וַיָּבֹאוּ אֲלֵהֶם אֲשֶׁר-בָּאוּ שָׁם וַיַּחַלְלוּ אֶת-שְׁמֵי קֹדְשֵׁי בְּאֶמְרֵךָ לָהֶם עִם-ה' אֱלֹהֵי וּמֵאֲרָצוֹ יֵצְאוּ:

אי וְאֶהְבֶּתְ (רמב"ם הלכות יסודי התורה פ"ה ה"א) ויש דברים אחרים שהן בכלל חילול השם, והוא שיעשה אותם (דבר א) אדם גדול בתורה (דבר ב) ומפורסם בחסידות דברים שהבריות מונגים אחריו בשבילם, ואף על פי שאינן עבירות הרי זה חילול השם ט כגון (דבר א) שלקח ואינו נתן דמי המקח לאלתר, (דבר ב) והוא שיש לו ונמצאו המוכרים תובעין והוא מקיפן, (דבר ג) או שירבה בשחוק או באכילה ושתייה אצל עמי הארץ וביניהן, או שדבורו עם הבריות אינו בנחת ואינו מקבלן בסבר פנים יפות אלא בעל קטטה וכעס, (דבר ד) וכיוצא בדברים האלו הכל לפי גדלו של חכם צריך שידקדק על עצמו ויעשה לפנים משורת הדין, וכן אם דקדק החכם על עצמו והיה דבורו בנחת עם הבריות ודעתו מעורבת עמהם ומקבלם בסבר פנים יפות ונעלב מהם ואינו עולבם, מכבד להן ואפילו למקלתין, ולא ירבה באריחות (ארוחות?) עמי הארץ וישיבתן, ולא יראה תמיד אלא עוסק בתורה עטוף בציצית מוכתר בתפילין ועושה בכל מעשיו לפנים משורת הדין, והוא שלא יתרחק הרבה ולא ישתומם, עד שימצאו הכל מקלסין אותו ואוהבים אותו ומתאווים למעשיו הרי זה קידש את השם ועליו הכתוב אומר (ישעיהו ג,ט) וַיֹּאמֶר לִי עֲבַד-אֲתָתָהּ יִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר-בְּךָ אֲתַפָּאֵר. ט [הגהות מיימוניות הלכות יסודי התורה פ"ה ה"א] ב"פ דקדושין אם היו עונותיו וזכויותיו מחצה על מחצה וחילול השם בכלל כף העבירות מכרעת ועיין בסמ"ג שם:

(המשך) (בבלי יומא פו,א) אמר רבי חמא (בר) מסורת הש"ס: [ברבין חנינא: גדולה תשובה שמביאה רפאות לעולם. ... גדולה תשובה שמגעת עד כסא הכבוד, שנאמר (הושע יד,ב) שׁוּבָה יִשְׂרָאֵל עַד ה' אֱלֹהֶיךָ כִּי שָׁלַתְּ בַעֲוֹנֶיךָ: ... היכי דמי בעל תשובה? אמר רב יהודה: כגון שבאת לידו דבר עבירה פעם ראשונה ושניה וניצל הימנה, מחוי רב יהודה: באותה אשה, באותו פרק, באותו מקום. אמר רב יהודה: רב רמי, כתיב (תה' לב,א) לָדוֹד מִשְׁגִּיל אֶשְׁרֵי גִשְׁוִי-פֶשַׁע פְּסוּי חֲטָאָה: וכתיב (משלי כה,יג) מִכְסֵה פֶשַׁעַיו לֹא יִצְלַח וּמוֹדָה יַעֲוֵב יָרָחַם: !

לא קשיא: הא בחטא מפורסם, הא - בחטא שאינו מפורסם. רב זוטרא בר טוביה אמר רב נחמן: כאן - בעבירות שבין אדם לחבירו, כאן - בעבירות שבין אדם למקום. תניא, רבי יוסי בר יהודה אומר: אדם עובר עבירה פעם ראשונה - מוחלין לו, שניה - מוחלין לו, שלישית - מוחלין לו, רביעית - אין מוחלין לו, שנאמר (עמוס ב,ו) כֹּה אָמַר ה' עַל-שְׁלֵשָׁה פְשָׁעֵי יִשְׂרָאֵל וְעַל-אַרְבַּעָה לֹא אֲשִׁיבוּ (ונאמר) מסורת הש"ס: [ואומר] (איוב לג,כט) הִנְיָ-פְלִאֵלָה יַפְעֵל-אֵל פְּעָמָיִם שְׁלֹשׁ עֶסְרִי: מאי ואומר? - וכי תימא: הני מילי - בציבור, אבל

ב"ה טוב טעם ודעת למדני (טטוד"ל) כי במצוותך האמנותי – תהלים קי"ט, ט. שם: טעמי המקרא והתורה שבעל-פה, התש"ס – התשפ"א; תמצית ההשערות: אתנת, סלוק = טף-פסוק (נקראים קיסרים ותפקידם) – להגביל, מונח – רבוי; מהפך פשטא – מוציא מפשט; מרכא = מאריך, רבוי; דרנא – מצרף; תביר – מחלק, ממעט, לא ממש; טפקא = טרנא – שנוי משמעות, רבוי מתפשט; מרכא טפקא – קב' שעשויה לגדול, יתור לרבות, מכל מקום; דרנא תביר טפקא – קבוצה עם הלכה שוה לפרטיה; מרכא תביר טפקא – קבוצה עם הלכה לא שוה לפרטיה; תביר מרכא טפקא – קבוצה שההלכה הלה רק על חלק מפרטיה; מקף-בד"כ בורר לימוד אחד מרב אפשרויות; פסק | – סדור שנחלק, השלם והחלק נדרשים; זרקא סגול – מוסיף מהענין על הענין או גורע ממנו; פשטא – פשוט, |; זקף-קטן – 2; זקף-גדול – 3; רביע – 4; מונח רביע – לפחות 4; ... זקף-קטן ... זקף-קטן בחצי פסוק – היקש; השלישייה: (קדמא – סדר קדימות; אולא = גרש = גרשי"ם – יוצא מהענין; קדמא וואולא – מלמד, רמז לכלל ופרט, רבוי מיעוט) דרוש בפסוק בכעין חלק מ"ג מידות דר' ישמעאל; תלישא-קטנה = תרסא – דרוש בפסוק שעור, מחיצה, עקירה, שגגה = שכחה; תלישא-גדולה = תלשא – דרוש בפסוק ולפניו שעור מחיצה עקירה שגגה = שכחה; פזר – דרוש מהפסוק רעיון לנושא אחר בהלכה:

הוזהרה בלאו שניתן לאזהרת בי"ד במיתה, הרי שלא הוזהרה בעונש הנכון, ואינה במלקות. אז אולי זה מכת מרדות. רב מיכל זילבר בשם **[כפות תמרים]** מלקות כי עברה על לא תזנה.

האוכלת פגי שביעית עברה על מצוות עשה שפירות שביעית הם לאכלה ולא לאבדה (כי פגי תאנה זה פרי שלא הבשיל) ועל לאו הבא מכלל עשה אין מלקות. הרב מיכל זילבר הי"ו ב-**[יומא פ, פא]** ציטט **[רמב"ם הל' ?]** שהאוכל מאכל לא ראוי מלקים אותו מכת מרדות.